

**YOU'VE GOT
THE POWER
MOSHE'S REQUEST TO BE
ERASED FROM THE BOOK**

Source Materials
Rabbi Efrem Goldberg
reg@brsonline.org

The people saw that Moses had delayed in descending the mountain, and the people gathered around Aaron and said to him, "Rise up, make for us gods* that will go before us, for this man Moses who brought us up from the land of Egypt — we do not know what became of him!"

² Aaron said to them, "Remove the rings of gold that are in the ears of your wives, sons, and daughters, and bring them to me."

³ The entire people removed the gold rings that were in their ears, and brought them to Aaron. * He took it from their hands and bound it up in a cloth, and fashioned it into a molten calf. They said, "This is your god, O Israel, which brought you up from the land of Egypt."

⁴ Aaron saw and built an altar before him. Aaron called out and said, "A festival for HASHEM tomorrow!"

⁵ They arose early the next day and offered up burnt-offerings and brought peace-offerings. The people sat to eat and drink, and they got up to revel.*

⁶ HASHEM spoke to Moses: "Go, descend* — for your people that you brought up from the land of Egypt has become corrupt. * They have strayed quickly from the way that I have commanded them. They have made themselves a molten calf, prostrated themselves to it and sacrificed to it, and they said, 'This is your god, O Israel, which brought you up from the land of Egypt.' " * HASHEM said to Moses, "I have seen this people, and behold! it is a stiff-necked* people. ¹⁰ And now, desist from Me. Let My anger flare up against them and I shall annihilate them, and I shall make you a great nation."

¹¹ Moses pleaded before HASHEM, his God, and said, "Why, HASHEM, should Your anger flare up against Your people, whom You have taken out of the land of Egypt, with great power and a strong hand? ¹² Why should Egypt say the following: 'With evil intent did He take them out, to kill them in the mountains and to annihilate them from the face of the earth?' Relent from Your flaming anger and reconsider regarding the evil against Your people. ¹³ Remember for the sake of Abraham, Isaac, and Israel, Your servants, to whom You swore by Yourself, and You told them, 'I shall increase your offspring like the stars of heaven, and this entire land of which I spoke, I shall give to your offspring and it shall be their heritage forever!'"

¹⁴ HASHEM reconsidered* regarding the evil that He declared He would do to His people.

¹⁵ Moses turned* and descended from the mountain, with the two Tablets of the Testimony in his hand, Tablets inscribed on both their sides; they were inscribed on one side and the other. ¹⁶ The Tablets were God's handiwork, and the script was the script of God, engraved on the Tablets.

¹⁷ Joshua heard the sound of the people in its shouting, and he said to Moses, "The sound of battle is in the camp!"

¹⁸ He said, "Not a sound shouting strength nor a sound shouting weakness, a sound of distress do I hear!"

¹⁹ It happened as he drew near the camp and saw the calf and the dances, that Moses' anger flared up. He threw down the Tablets from his hands and shattered them at the foot of the mountain. ²⁰ He took the calf that they had made and burned it in fire. He ground it to a fine powder and sprinkled it over the water. He made the Children of Israel drink.*

²¹ Moses said to Aaron, "What did this people do to you that you brought a grievous sin upon it?"

²² Aaron said, "Let not my master's anger flare up. You know that the people is disposed toward evil. ²³ They said to me, 'Make us a god that will go before us, for this man Moses who brought us up from the land of Egypt — we do not know what became of him.' ²⁴ So I said to them, 'Who has gold?' They removed it and gave it to me. I threw it into the fire, and this calf emerged."

²⁵ Moses saw the people, that it was exposed, for Aaron had exposed them to disgrace among those who rise up against them.

²⁶ Moses stood at the gateway of the camp, and said, "Whoever is for HASHEM, join me!" — and all the Levites gathered around him.* ²⁷ He said to them, "So said HASHEM the God of Israel, 'Every man, put his sword on his thigh and pass back and forth from gate to gate in the camp. Let every man kill his brother, every man his fellow, and every man his near one.'"*

²⁸ The Levites did as Moses said, and about three thousand men of the people fell that day. ²⁹ Moses said, "Dedicate yourselves* this day to HASHEM — for each has opposed his son and his brother — that He may bestow upon you a blessing, this day."

³⁰ On the next day, Moses said to the people, "You have committed a grievous sin! And now I shall ascend to HASHEM — perhaps I can win atone merit in the face of your sin." ³¹ Moses returned to HASHEM and said, "I implore! This people has committed a grievous sin and made themselves a god of gold. ³² And now if You would but forgive their sin! — but if not, erase me now from Your book that You have written."

³³ HASHEM said to Moses, "Whoever has sinned against Me, I shall erase him from My book. ³⁴ Now, go and lead the people to where I have told you. Behold! My angel shall go before you, and on the day that I make My account,* I shall bring their sin to account against them."

³⁵ Then HASHEM struck the people with a plague, because they had made the

וַיִּרְאוּ הָעָם כִּי־בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן־הַהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל־אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם וְעִשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־יָוָה אֱמַשָּׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֵעֲלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה־הָיָה לוֹ: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֶהֱרֹן פָּרְקוּ נְזוּמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְהִבִּיאוּ אֵלָי: וַיִּתְּפְרוּ כָל־הָעָם אֶת־נְזוּמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֵלֵי: וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיַּצַּר אֹתוֹ כַּחֲרֹט וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מִסִּכָּה וַיֹּאמְרוּ אֵלֵהּ אֱלֹהֵינוּ: וַיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵעֲלוֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּרְא אֶהֱרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לִפְנֵי וַיִּקְרָא אֶהֱרֹן וַיֹּאמֶר חַג לַיהוָה מַחֵר: וַיִּשְׁכְּמוּ מִמַּחֲרַת וַיַּעֲלוּ עֵלֶת וַיִּגְשׁוּ שְׁלָמִים וַיִּשָּׁב הָעָם לֵאכֹל וּשְׁתוּ וַיִּקְמוּ לַצַּחֲק: וַיִּדְבַר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ־רֵד כִּי־שָׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הֵעֲלִית מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: סָרוּ מֵהָר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם עִשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסִּכָּה וַיִּשְׁתַּחֲוּ־לוֹ וַיִּזְכְּחוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֵהּ אֱלֹהֵינוּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵעֲלוֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רְאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם־קִשְׁוֵה־עַרְף הוּא: וַעֲתָה הִנֵּיחָה לִי וַיַּחַר־אֲפִי בָהֶם וְאֶכְלֶם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל: וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לְמַה יְהוָה יַחַרָּה אֶפְךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּכֹּחַ גְּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה: לְמַה יֹּאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בָּרַעַה הוֹצֵאתָם לְהָרֵג אֹתָם בְּהָרִים וּלְכַלְתָּם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוֹב מִחֲרוֹן אֶפְךָ וְהִנָּחַם עַל־הָרַעַה לְעַמֶּךָ: זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִישְׂרָאֵל עַבְדְּךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם כִּךְ וַתְּדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרַבְּהָ אֶת־זַרְעֲכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֹתָן לְזַרְעֲכֶם וַיַּחֲלוּ לְעֹלָם: וַיִּנָּחַם יְהוָה עַל־הָרַעַה אֲשֶׁר דִּבַּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ: וַיִּפֹּן וַיִּרַד מֹשֶׁה מִן־הָהָר וּשְׁנֵי לַחַת הָעֵדוּת בְּיָדוֹ לַחַת כְּתוּבִים מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים: וְהַלַּחַת מֵעֵשֶׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמְּכָתֵב מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת עַל־הַלַּחַת: וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹל הָעָם בְּרַעַה וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בְּמַחְנֶה: וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עֲנוּת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוּת חַלוּשָׁה קוֹל עֲנוּת אָנְכִי שְׁמִיעַ:

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל־הַמַּחְנֶה נִירָא אֶת־הָעֵגֶל וּמַחֲלַת וַיַּחַר־אָף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת־הַלַּחַת וַיִּשְׁכַּר אֹתָם תַּחַת הָהָר: וַיִּקַּח אֶת־הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרַף בְּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר־דָּק וַיֹּרֵד עַל־פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׁק אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן מַה־עֲשֵׂה לָךְ הָעָם הַזֶּה כִּי־הִבָּאת עָלָיו חֲטָאָה גְדוֹלָה: וַיֹּאמֶר אֶהֱרֹן אֶל־יָחִיר אָף אֲדַנִּי אֹתָהּ יָדַעְתָּ אֶת־הָעָם כִּי בָרַע הוּא: וַיֹּאמְרוּ לִי עִשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־יָוָה אֱמַשָּׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֵעֲלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה־הָיָה לוֹ: וַאֲמַר לָהֶם לְמַי וְהָב הַתְּפָרְקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וְאֶשְׁלַכְהוּ בְּאֵשׁ וַיַּצֵּא הָעֵגֶל הַזֶּה: וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם כִּי־פָרַע הוּא כִּי־פָרַעַה אֶהֱרֹן לְשִׁמְצָה בְּקִמְיָהֶם: וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחְנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַיהוָה אֵלָי וַיִּאֲסְפוּ אֵלָיו כָּל־בְּנֵי לֵוִי: וַיֹּאמֶר לָהֶם כְּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ עַל־יָרְכוֹ עִבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשַׁעַר לְשַׁעַר בְּמַחְנֶה וְהָרְגוּ אִישׁ־אֶת־אָחִיו וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־קָרְבוֹ: וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי־לֵוִי כַּדְּבַר מֹשֶׁה וַיַּפֵּל מִן־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כֶּשֶׁלֶשׁ אֶלְפֵי אִישׁ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֵלֹא יָדַכֶם הַיּוֹם לַיהוָה כִּי אִישׁ בָּבְנוּ וּבְאָחִיו וְלַחַת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בְּרַכָּה: וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדוֹלָה וַעֲתָה אֶעֱלֶה אֶל־יְהוָה אוֹלִי אֲכַפְּרָה בְּעַד חֲטָאתְכֶם: וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי חָטָא הָעָם הַזֶּה חֲטָאָה גְדוֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב: וַעֲתָה אִם־תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם־אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתוּבָת: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מִי אֲשֶׁר חֲטָא־לִי אֲמַחְנוּ מִסְפָּרָךְ: וַעֲתָה לָךְ אֶנְחָה אֶת־הָעָם אֵל אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ הִנֵּה מֵלֹאכִי יִלַךְ לִפְנֵיךְ וּבַיּוֹם פְּקֹדֵי וּפְקֹדֵי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם: וַיִּגַּף יְהוָה אֶת־הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶהֱרֹן:

וַיִּפֹּן וַיִּרַד מֹשֶׁה מִן־הָהָר וּשְׁנֵי לַחַת הָעֵדוּת בְּיָדוֹ לַחַת כְּתוּבִים מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים: וְהַמְּכָתֵב מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת עַל־הַלַּחַת: וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹל הָעָם בְּרַעַה וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בְּמַחְנֶה: וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עֲנוּת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוּת חַלוּשָׁה קוֹל עֲנוּת אָנְכִי שְׁמִיעַ: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל־הַמַּחְנֶה נִירָא אֶת־הָעֵגֶל וּמַחֲלַת וַיַּחַר־אָף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת־הַלַּחַת וַיִּשְׁכַּר אֹתָם תַּחַת הָהָר: וַיִּקַּח אֶת־הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרַף בְּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר־דָּק וַיֹּרֵד עַל־פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׁק אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן מַה־עֲשֵׂה לָךְ הָעָם הַזֶּה כִּי־הִבָּאת עָלָיו חֲטָאָה גְדוֹלָה: וַיֹּאמֶר אֶהֱרֹן אֶל־יָחִיר אָף אֲדַנִּי אֹתָהּ יָדַעְתָּ אֶת־הָעָם כִּי בָרַע הוּא: וַיֹּאמְרוּ לִי עִשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־יָוָה אֱמַשָּׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֵעֲלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה־הָיָה לוֹ: וַאֲמַר לָהֶם לְמַי וְהָב הַתְּפָרְקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וְאֶשְׁלַכְהוּ בְּאֵשׁ וַיַּצֵּא הָעֵגֶל הַזֶּה: וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם כִּי־פָרַע הוּא כִּי־פָרַעַה אֶהֱרֹן לְשִׁמְצָה בְּקִמְיָהֶם: וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחְנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַיהוָה אֵלָי וַיִּאֲסְפוּ אֵלָיו כָּל־בְּנֵי לֵוִי: וַיֹּאמֶר לָהֶם כְּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ עַל־יָרְכוֹ עִבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשַׁעַר לְשַׁעַר בְּמַחְנֶה וְהָרְגוּ אִישׁ־אֶת־אָחִיו וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־קָרְבוֹ: וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי־לֵוִי כַּדְּבַר מֹשֶׁה וַיַּפֵּל מִן־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כֶּשֶׁלֶשׁ אֶלְפֵי אִישׁ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֵלֹא יָדַכֶם הַיּוֹם לַיהוָה כִּי אִישׁ בָּבְנוּ וּבְאָחִיו וְלַחַת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בְּרַכָּה: וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדוֹלָה וַעֲתָה אֶעֱלֶה אֶל־יְהוָה אוֹלִי אֲכַפְּרָה בְּעַד חֲטָאתְכֶם: וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי חָטָא הָעָם הַזֶּה חֲטָאָה גְדוֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב: וַעֲתָה אִם־תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם־אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתוּבָת: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מִי אֲשֶׁר חֲטָא־לִי אֲמַחְנוּ מִסְפָּרָךְ: וַעֲתָה לָךְ אֶנְחָה אֶת־הָעָם אֵל אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ הִנֵּה מֵלֹאכִי יִלַךְ לִפְנֵיךְ וּבַיּוֹם פְּקֹדֵי וּפְקֹדֵי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם: וַיִּגַּף יְהוָה אֶת־הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶהֱרֹן:

¹⁶ Fathers shall not be put to death because of sons, and sons shall not be put to death because of fathers; a man should be put to death for his own sin.

SOTA (3) 10 (17)

מפני מה נתאנה משה – R' Simlai expounded: – Why did Moses our Teacher desire to enter Eretz Yisrael? – Did he need to eat of its fruit – או לשבוע מטובה הוא צריך – or did he need to sate himself with its bounty? Certainly not! – אלא כך אמר משה – Rather, this is what Moses said to himself: – “There are many mitzvos that the Jewish people have been commanded – ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל – that cannot be fulfilled except in Eretz Yisrael. – אכנס אני לארץ – I will enter the Land – כרו שיתקיימו כולן על ידי – so that all [the mitzvos] will be fulfilled through me.” – אמר לו הקדוש – The Holy One, Blessed is He, said to him, – כיום הוא – Do you seek anything other than to gain reward? – אַתָּה מִבְּקֵשׁ אֵלָּא לְקַבֵּל שְׂכָר – Even though you will not enter Eretz Yisrael to have those mitzvos performed, I will reckon it for you as if you had performed them.^[22]

– ואת-עצומים יחלק שלל – *and he will divide spoils with the mighty* – ותחת אשר הערה – *in return for having poured out his soul for death* – ותחת-פשעים נמנה – *and being counted among the wicked*, – ואת-רבים נשא – *yet he bore the sin of the multitudes*, – ולפשעים נפגיע – *and prayed for the wicked*. This verse should be understood as follows: – *Therefore, I will assign him a portion from the multitudes*. – יכול באחרונים – One might think that Moses will be assigned a portion like one of the later righteous men, but not like one of the earlier righteous men. – תלמוד לומר – Scripture says: – *and he will divide spoils with the mighty*. – כאברהם יצחק ויעקב – שדון עצומים בתורה – who were mighty in Torah and mitzvos. – ובמצות – *in return for having poured out his soul for death*. – For [Moses] sacrificed himself to suffer death in a bid to protect the Jewish people, as it says:^[24] – *“And now if You would but forgive their sin! – but if not, erase me now etc. from Your Book that You have written.”* – *and being counted for the wicked* means – שנמנה עם מתי מדבר – that [Moses] was counted with those that died in the desert,^[25] even though he was innocent of their wrongdoing. – *yet he bore the sin of the multitudes*, – על מעשה העגל – *for [Moses] atoned for the incident involving the Golden Calf*. – *and he prayed (yafgia) for the wicked*, – שביקש רחמים על פושעי ישראל שיחזרו בתשובה – for he beseeched God for mercy that the sinners of Israel should repent.^[26] – ואין פגיעה אלא תפלה שנאמר – *And you, [Jeremiah] – do not pray for this people; do not speak up for them with a cry and a prayer,* – *and do not entreat (tifga) Me.*^[27]

BERACHOS (4) קריטור (78)

..ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואלכלם ואעשה אותך לגוי גדול וגו' - "And now, release Me, and My anger will flare against them and I shall annihilate them, and I shall make you into a great nation etc."¹³²⁵ - אמר רבי אבהו - R' Abahu said: אלמלא מקרא - Were [this] verse not written, it would be impossible to say it. - מלמד שתפסו משה להקדוש ברוך הוא - This teaches that Moses seized the Holy One, Blessed is He, like a person who seizes his friend by his garment, ואמר לפניו - and said before Him, אין אני מניחך עד - "Master of the Universe! - רבונו של עולם - I shall not release You until You forgive them and pardon them!"¹³²⁶

The Gemara continues its interpretation of the passage: "And Moses pleaded before Hashem."¹³³¹ Why does the Torah employ the unusual term ויחל instead of the more common ויתפלל?¹³³⁴

The Gemara interprets: מלמד שעמד משה בתפלה לפני - אמר רבי אלעזר - R' Elazar said: - אמר רבי אבהו - This teaches that Moses stood in prayer before the Holy One, Blessed is He, to the extent that he successfully importuned Him.¹³³⁵

Another interpretation: Moses persisted until he annulled [God's] vow to destroy Israel. כתיב הכא - וכתוב התם - ויחל - It is written here: vayechal; - וכתוב התם - He shall not profane (yachel) his word [i.e. his vow]. ואמר מר הוא אינו מיחל אכל אחרים. - מחלין לו - מחלין לו - And the master said: He [the one who took the vow] may not profane it, but others may "profane," i.e. annul, his vow for him.¹³³⁷

Another interpretation: מלמד שמסר עצמו למיתה עליהם - ושמאל אמר - And Shmuel said: - It teaches that [Moses] risked his life for their sake.¹³³⁸ - ואם אין מחני נא מספרך - as it states: - שנאמר - as it states: You would but forgive their sin! - but if not, erase me now from Your book.¹³³⁹

CHIZKUNI (5) חזקוני

לב (א) ויקהל העם, כל קהלה שיש אחריה "על" לגנאי היא, ואם יש אחריה "אל" היא לשבח⁶⁰, כמו: ויקהלו אל המלך שלמה (מ"א ח ב) ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים, לפי הפשט חלילה לאהרן שיעשה עבודת כוכבים שהיה קדוש ה'⁶¹ ונביא לישראל, ומצות רבות נתנו על ידו עם משה אחיו, ואם עשה ע"ז איך נמלט שלא הרגו משה, ואיך היה אחר כך מכפר על ישראל הוא וזרעו עד סוף כל הדורות, ועוד לא מצינו שהזכיר הכתוב עליו שום עול רק עון מי מריבה⁶², וכל אנשי לבב מודים כי הקב"ה לא יבחר שליח שסופו לעבוד עבודת כוכבים, גם ישראל לא בקשו ולא נתכונו לעבודת כוכבים. אך משה לא אמר להם מתי ירד, גם הוא לא ידע, כי הקב"ה אמר לו: עלה אלי ההרה ושכ שם עד שאתן לך לוחות הברית⁶³, והזמן לא אמר לו, וכשראו שאיחר כל כך חשבו שמת כי אין כח באדם לשהות כל כך בלא אכילה. ופירוש "אלהים" שופט ודיין ומנהיג ודבר, כמו: ראה נתתיך אלהים לפרעה (לעיל ז א)⁶⁴, ונתנית טעם תוכיח, כי אמרו: כי זה משה האיש, אלמא במקום משה בקשו להעמידו. ומה שאמר דוד: וימירו את כבודם (תהלים קו כ), הכי קאמר:

Heaven forbid that we should say that Aharon worshiped idols! He was holy to Hashem and a prophet of Israel, and many mitzvos were given through him and his brother Moshe. If he worshiped idols, how did he escape being killed by Moshe? How did he and his line become Israel's eternal agents of atonement? No sin is explicitly associated with him beside that of the water drawn from the rock (Bamidbar 20:11). If he truly were destined for idolatry, would Hashem have named him messenger?

(יה) ויתן א"ל
משה וגי' אין מוקדם ומאוחר במורה, מעשה העגל
קודם לזיווי מלאכת המשכן ד ימים רבים היה שהרי
כ"ו נתמנו נשחזרו הלוחות, וביום הכפורים נחללה
הקדוש ברוך הוא לישראל, ולמחרת החזירו בנדנת
המשכן והוקם נאחד בניסן (מחומא לא):

MIDRASH (7) ויג' רבה (נ"א:ח)

אמר הקדוש ברוך הוא יבוא זהב המשכן ויכפר
על זהב העגל אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בשעה
שעשיתם את העגל הכעסתם אותי ב'אלה אלהיך עכשו
שעשיתם המשכן ב'אלה אני מתרצה לכם הרי אלה
פקודי המשכן י

(8) KUZARI

96 The Kuzari said: "I grant you that they inherited their greatness from Adam, and that Adam was the most perfect of all creatures, and that your nation was worthy of achieving more greatness than anyone else in the world. But still—how could there be any remnant of greatness after this sin [of the Golden Calf]?"

97 [1] The Rabbi said: "In those days, every people worshiped images. Even if philosophers had proven to everyone the existence of the one omnipotent God, they still would not have relinquished their images. This is because they would focus their attentions upon the image, and would profess to the masses that Divinity attaches itself to the image and that it is unique in some supernatural way. Some would attribute this uniqueness directly to God. We do something like this today when we treat certain places with special reverence—we will even consider the dirt and rocks of these places sources of blessing.¹²⁵ Others would attribute the image's supernatural qualities to a certain star, planet, constellation, or the like. The masses would not accept upon themselves any religious teaching unless it was accompanied by some image upon which they could focus their attention.

[2] [During this period in history], Israel was waiting for that which Moses had promised to bring down to them from God—something that they could see and focus upon, just as they had focused upon the cloud pillar and the fire pillar when they left Egypt. They would gaze and concentrate upon the pillars, and would exalt them by bowing down to God's presence in front of them. They behaved the same way with the cloud pillar that descended upon Moses when God spoke with him.¹²⁶

[3] "The nation heard the Ten Commandments, and Moses ascended the mountain to bring down the engraved tablets and place them in an Ark. The objective was to have some tangible item that they could focus upon—something that would contain [a record of] the covenant between God and Israel,¹²⁷ and a Divine [new] creation, namely, the tablets themselves. Additionally, there was a cloud of Divine glory that hovered above the Ark, and the Ark was continually associated with miracles.¹²⁸

[4] "The people patiently waited for Moses to descend from the mountain, and retained their holy status all this time. They did not change in their appearance, their jewelry, or their clothes from their first day at Mount Sinai; they stayed where they were, awaiting Moses' return. Moses tarried for forty days, without having taken with him any

provisions. And when he first left them to ascend the mountain, it was with the understanding that he would return that very day.¹²⁹ [—they therefore assumed that he was dead]. It was then that an evil thought overtook a small minority of the nation.

[15] "This minority fought among themselves in proposing various ideas and courses of action, until finally a group of them banded together to make a tangible object of worship—something upon which they would be able to focus, just like all the other nations did. Their intent was not to deny the God Who took them out of Egypt; it was rather to have something in front of them upon which to concentrate when recounting God's wonders. This was just as the Philistines did [when they captured] the Ark from Israel and declared that God was present.¹³⁰ We do the same thing [when we ascribe Divinity] to the skies¹³¹ and other things whose movement is caused by God, not hap- penance, or humans or nature.¹³²

[16] "Their sin, therefore, was the making of an image that was forbid- den to them. They further sinned by ascribing Divinity to something that they themselves had constructed without the sanction of God.¹³³ Their defense is that all this arose as a result of a mass confusion [due to Moses' apparent death]. Furthermore, the number of sinners did not even reach 3,000 within a group of 600,000 [male adults].¹³⁴

[17] "The defense of their leaders who assisted in the construction [of the Golden Calf]¹³⁵ is that their intent was purely to expose the sinners from amongst the believers, in order to execute the sinners who wor- shipped it.¹³⁶ They were nevertheless faulted for participating, in that they caused the rebellion to escalate from potential thought to physical action.

[18] "This sin was not a departure from worshipping the God Who took them out of Egypt; it was rather a revolt against a fraction of His commandments. For God had commanded them not to make images [representing Him], and they proceeded to make an image. They should have continued waiting instead of relying on their own intel- lect and] making something to concentrate upon, be drawn toward, and offer sacrifices to on an altar. They were motivated by the seers and astrologers among them, who thought that their actions were based on logic and therefore most accurate. But in reality they were like the fool we mentioned above,¹³⁷ who entered into the office of the doctor and ended up killing people who would have otherwise been healed by those very same medicines.

[9] "Nevertheless, the nation's intention was not to depart from serv- ing God; [to the contrary]—they believed that they were improving their worship of Him. This is why they came to Aaron and revealed their desire to him, and this is why he agreed to help them.¹³⁸ He was still guilty, though, for bringing their thoughts of rebellion into reality.

[10] "The reason this sin seems so great in our eyes is because nowa- days most nations do not worship images. In those times, however, people were very susceptible because all nations made images for wor- ship. Had their sin been that they built an edifice of their own design for worshipping, focusing on God, offering sacrifices, and otherwise honoring Him, we would not consider it a terrible crime. That is because today we do build edifices of our own choosing, and we exalt these buildings and draw blessing from them.¹³⁹ We might even sug-

gest that the Divine Presence hovers over these places and that the angels camp round about them.¹⁴⁰ And were it not for the fact that we need to congregate for prayer, this concept would seem foreign. And so it was during the reign of kings in Israel, that [the leaders] protested against religionists who made temples for worship called *hamoth*.¹⁴¹ The righteous kings of the time used to destroy them in order to pre- vent anyone from exalting any building except for the Temple that God had chosen and designed.¹⁴² By contrast, the cherubim [sculptures above the Ark] were not a foreign concept to them, since God had commanded their construction.

[11] "Despite this, those who worshipped the Golden Calf were pun- ished and executed. The number executed was only 3,000 out of 600,000 [adult males]. [During this whole debacle,] the sustaining manna never stopped falling, nor did the protective clouds dissipate, nor did the fire pillar stop leading the way. Prophecy still abounded and even increased during this time.¹⁴³ They were deprived of nothing that had been given to them, except for the [original] two tablets that Moses broke. He later prayed to have [another set of tablets] given to them, and so it was; their sin was pardoned."

(76:56) קו' ב' יקר KUI YAKAR (9)

10) והלוחות מעשה אלהים המה וגו'. כל פסוק זה אין כאן מקומו כי אם למעלה בפסוק ויתן אל משה ככלותו וגו' לוחות אבן כתובים באצבע אלהים, ושם היה לו להזכיר מהות הלוחות. ונראה לי לומר שכל פסוק זה הוא להודיע שהיו האותיות חרות על הלוחות כי רצה בזה ליתן

טעם למה שכר משה הלוחות, אלא לפי שהלוחות היו מעשה אלהים והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות, ואמרו במדרש (שמ"ר מא ז) חרות, חירות מן המלכיות, ואחרים אומרים חירות מן מלאך המות, ורבנן אמרי חירות מן היסורים, ולמדו כל זה מדרכיב חרות על הלוחות ולא נאמר

חוקין, או כתוב, אלא היה ממשות באותן אותיות כדרך שפרשנו פרשת יתרו על פסוק וכל העם רואים את הקולות, שכל דבור שיצא מפי הקב"ה נתגשם והיה בו ממשות עד שיכלו לראותו ונחרתו אותן דברות על הלוחות, כלוחות לא נאמר אלא על הלוחות, שנקבעו עליהם מלמעלה, לכך דרשו חרות לשון חירות לומר כשם שהיו אותיות הללו בני חורין ולא נשתעבדו אל הלוחות כלל ולא נתבטלו בכיטול הלוחות שהרי כשכירת הלוחות היו האותיות פורחות א"כ ודאי אינן משועבדים אל חומר האבן, כך כל לומדי תורה יהיו גם כן בני חורין מן המלכיות ויסורין ומלאך המות:

(גרוטה) RABEINU B'CHAYAI (10) רבון רמ"י

ומצוה זו היתה למחרת של יום הכפורים⁷⁷, ואע"פ שהעון ההוא קודם למעשה המשכן, שהרי העון היה בתמוז⁷⁸ ומעשה המשכן היה לאחר יום הכפורים בסמוך, מכל מקום התורה שכל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום⁷⁹ רצתה להקדים * ענין מעשה המשכן שהוא הכפרה קודם שיוזכר העון ההוא, כי כן מדתו של הקב"ה שמקדים רפואה למכה, וכענין שדרשו רבותינו ז"ל⁸⁰: הקב"ה בורא רפואה לישראל תחלה ואחר כך מכה אותם, שנאמר: כרפאי * לישראל ונגלה עון אפרים⁸¹. וכדי לרמוז שכבר נמחל להם לגמרי על כן הזכיר מלת זהב' תחלת התרומה, ללמדך כי במה שחטאו נתרצו, וכן הוא אומר: ברעתם ישמחו מלך * ובמדרש⁸²: זהב וכסף ונחשת, זהב כנגד מלכות בבל, דכתיב בנבוכדנאצר: אנת הוא רישא דדהבא⁸³, וכסף, כנגד מלכות מדי, שנאמר: ועשרת אלפים ככר כסף אשקול⁸⁴, ונחשת, כנגד מלכות יון שהוא פחות מכולם, אלים מאדמים, כנגד

אמנם כל זה הוא רק אם אותה המעשה צייתה עליו התורה לעשותה. וכן במעשה המשכן רק אז אשר ציום ה' לעשותו בכל פרטיו ואז כשקיימו ציויו לעשותו ככל אשר ציום אז נעשו כל התיקונים למעלה וכזכות זה שעשו ציויו של מקום זכו שיהיה אותו מקום מוכן וראוי להשרות בו השכינה. אבל אם יעשה האדם איזו מעשה שלא נצטווה עליו בתורה רק מדעת עצמו אז אותו מעשה אינו מועיל כלום דהמעשה מצד עצמו לא יפעול בזה שישרה שכינתו עליהם. ועיקר התיקונים בכל המעשים הוא מה שעושה רצון בוראו ובלא"ה אינם רק תחבולות אנושי וכל ההתחכמות לא יועילו מאומה כי מי יאמר לו מה תפעל. ואדרבה עוד לחטא גדול יחשב. וע"כ נכשלו במעשיהם ויצא ממנו העגל. ואחר כך יצא מזה מה שיצא. ובוהו מכואר מה שכשביקש משה רבינו רחמים עליהם אמר בתפלתו וראה כי עמך הגוי הזה, פירוש דגם חטאם לא היה מחמת שרצו לסור מעבודתך חלילה רק אדרבה עיקר הדבר היה לסיבת תשוקתם שיהיה קרבתיך להם:

ובזה נבין מה דבפרשת פקודי דעל כל פרט ופרט ועל מעשה ומעשה שעשו במשכן כתוב מפורש כאשר צוה ה' את משה ותיבות הללו כתובים כמעט בכל פסוק ופסוק שבאותה פרשה והלא דבר הוא. רק הענין דמעשה המשכן הרי בא לכפר עליהם על מעשה העגל וכמו דאיתא במדרש רבה פרשה ויקהל (מ"ו) חטאו בנזמים דכתיב פרקו נזמי הזהב וכנזמים נתרצה להם הביאו חח ונזם (שמות ל"ה), וכיון דעיקר חטאם בעגל היה מה שרצו להתחכם מעצמם לעשות ע"פ ידיעתם וחכמתם מעשה אשר לא נצטוו עליו ולזה במעשה המשכן שבא לכפר נאמר על כל אשר עשו כאשר צוה ה', כלומר דהגם דבצלאל היה יודע לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ והיה יודע רמזים וסודות במלאכתו עם כל זה במלאכתו היה כל כוונתם רק כאשר ציוה ה' ונתכוונו רק לעשות ציוויו ורצונו יתברך לא משום שהשכל של עצמם מחייבם לעשות כן, וזהו שכיפר להם על חטא העגל:

והנה במעשה העגל כבר דברו רבים מה ראו ישראל על ככה והיאך דור דעה כאותו הדור נכשלו בחטא גדול כזה. ואשר נראה דידוע דבכל מצוה יש בה טעמים וכוונות הרומזים לסודות נסתרים וע"י קיום המצוה נעשים תיקונים וסדרים בכל העולמות העליונים כמבואר כל זה בספרי הראשונים, והנה נתפוס לדמיון מצוה של מלאכת המשכן שהיה בו השראת שכינה וגילוי כבודו יתברך הלא ודאי שכל מה שנעשה בו בכל פרטיו יש בהם טעמים נעלמים אשר רק בהשתלם בו כל הפרטים אז היה ראוי להשראת שכינת כבודו יתברך דהמשכן כולו בכללו וכל כליו כל אחד בפרט רומזים לסודות עליונים וסתרי מעשה מרכבה וסדרי מעשה בראשית וכולל כל העולמות והתקשרותם זה בזה ועבור זה היה מקום מוכן להשראת שכינה. והנה לכאורה יעלה ברעת האדם לפי שכל האנושי אשר אם היה נמצא בעולם אדם מיוחד אשר כבר בא בסוד ה' ויודע סודות סדרי בראשית ומרכבה יוכל להבין מעצמו מהם היאך לעשות המשכן בכל הפרטים שבו ועל ידי ידיעתו בהסודות והכוונות יבין מן המוקדם אל המאוחר ויהיה יכול לידע מזה היאך לבנות משכן כבוד לה'. וענין זה הוא דביקשו ישראל אז אחרי שראו דמשה אשר היה עומד

בין ה' וכינם לא בא רצו לעשות מקום מיוחד שיהיה מסוגל אשר בו יהיה השראת שכינתו וכמו דבאמת היה אחרי כן במשכן ועל ידי ידיעתן בהנסתרים רצו להבין מזה המעשה אשר יעשו. ועוד לא סמכו על חכמת עצמן ועל כן הלכו אל אהרן הכהן שהיה גדול מהם והוא ידע עומק הדברים בסודותיהם יותר מכולם וביקשו ממנו קום עשה לנו כו' והכוונה שיהיה מקום מיוחד להשראת שכינה, ונמצא מחשבתם של ישראל היה כזה לטובה שיזכו ע"י מלאכתם זו להשראת שכינה אצלם. ונאפשר נמצא כתוב כדברים האלה על ספר. אמנם אנכי לא ראיתי כל זה ומדעתי אני כותב כן. אמנם טעו בזה טעות אחד דהן אמת דמעשה האדם בעולם התחתון גורם תיקונים וסדרים טובים בכל העולמות כולם כי כן גזר הכורא יתברך אשר העולמות יהיו מתנהגים ע"פ מעשה האדם בזה העולם.

והכרובים, חלילה, אין להם עבודה ושום מחשבה וענין, רק זהו כמו הקברניט רוצה לדעת הרוח לאן נוטה, עושה תורן, כן עשה הבורא יתברך סימנים וציונים להודיע אם ישראל עושים רצונם של מקום בזמן "שפניהם איש אל אחיו" וכו' ודו"ק. ולכן "אין בארון רק (שני) לוחות" (מלכים א' ח, ט) והספר תורה (כבא בתרא יד, א), והכרובים המה מבחוץ על הכפורת, לא בארון, רק שמורים למציאות המלאכים, כמבואר במורה חלק ג פרק מה י"ג.

וזהו "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות" [וראה כי גדל טעותם עד אשר לא חשבוהו לספק כלל, כי לא רצו לעמוד

אולי ירד משה ולהביט מרחוק אל ביאתו¹⁴, רק היו משוקעים בתועבות העגל אשר חשבוהו לאלקין הבין טעותם, "ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות", רצונו לומר כי אין שום קדושה וענין אלקי כלל בלעדי מציאות הבורא יתברך שמו, ואם הביא הלוחות¹⁵, היו כמחליפים עגל בלוח ולא סרו מטעותם. אולם כאשר שכר הלוחות, ראו איך המה לא הגיעו אל מטרת האמונה ב"ה ותורתו הטהורה. וזהו דברי הגמרא בכמה מקומות (תענית כו, א) ומכילתא (יתרו יט, ב) שגם על עת עמידתם בהר נאמר "ובלבם יזכו לו"¹⁶ — שעדיין לא נחקק בתוכם הציור האמיתי להאמין בנמצא מחוייב המציאות בלתי מושג ובלתי מצויה, ולכן טעו בעגל. ובלוחות הראה להם לעקור מהם כל המיון כוזב, והפליא לעשות משה רבינו בשבירת הלוחות. ולכן נתן לו הקב"ה "ישר", שאמר לו הקב"ה (דברים י, א"ב) "פסל לך שני לוחות אבנים וכו' וכתבתי על הלוחות וכו' אשר שברת"¹⁷, היינו גם כן להיות לאות על השורש שלימדת להם בשבירת הלוחות. זה כי לוחות ושברי לוחות מונחין בארון (כבא בתרא יד, ב), ולהורות כי הראשונים אשר "מעשה אילקים המה" — כמשמעו, הוא בכבודו עשאו, רש"י — המה שבורים, ולוחות שפסל משה — המה השלמים! להראות כי אין בנברא קדושה בעצם רק מצד שמירת ישראל התורה מפי רצון הבורא יתברך שמו הקדוש, הנמצא האמיתי, הבורא הכל ית"ש וזכרו. וכמעט על זה נכלל כל ספר דברים להזהירם בזה "כי לא ראיתם כל תמונה" (דברים ה, טו) "השמר לך וכו'" (שם פסוק ט) ודו"ק.

הענין¹, כי התורה והאמונה המה עיקרי האומה הישראלית, וכל הקדושות, ארץ ישראל וירושלים וכו' המה פרטי וסניפי התורה ונתקדשו בקדושת התורה². ולכן אין חילוק לכל עניני התורה בין במקום בין בזמן, והיא שוה בארץ ישראל וכו' ללבד מצוות התלויות בארץ³. וכן הוא שוה בין לאדם הגבוה שבגבוהים — משה איש האילקים — להשפל שבשפלים⁴. ומשה, לא קראו התורה רק סרסור⁵. אבל אין התיחסות התורה לו, והתורה היא מחוייבת המציאות, כי קוב"ה ואורייתא חד, וכמו שהוא מחוייב המציאות, כן התורה, ומציאותה אינו תלוי רק בעילת העילות יתברך שמו. והנה דל השכל, קצר ידו להשיג מציאות מחוייב המציאות בלתי תכלית ובלתי מושג, ולכן חתרו להם⁶ מסילות לעשות צורות

ודמיונות או כוונים למערכת שמים לאמר: זהו המרכבה לאלקות וזהו המשגיח והמסבב כל הענינים בעולם, ולו עבדו⁷ וזכחו והקטירו, ורקודי הנפש ורתיחות הדם נתהוו ממושג מוחשי ונראה⁸. והמה, כאשר ראו כי "בושש משה", נפלו מאמונתם ובקשו לעשות להם עגל ולהוריד על הצורה ההיא רוח ממעל ולשפוט על זה כי הוא מרכבה לאלקות והוא המשגיח בעולם השפל, והוא העלם ממצרים. וזה היה גם חטא עגלי ירבעם, יעוין שם היטב למתבונן⁹.

ועל זה צווח משה ככרוכיא: האם תדמו כי אני ענין ואיזו קדושה בלתי מצות ה', עד כי בהעדר כבודי עשיתם לכם עגל! חלילה, גם אני איש כמוכם, והתורה אינה תלויה בי, ואף אם לא באתי היתה התורה כמציאותה כלי שינוי חלילה. והראיה, כי ל"ח שנה שהיו נזופים במדבר לא היה הדיבור מתיחס למשה¹⁰. ואל תדמו כי המקדש והמשכן המה ענינים קדושים מעצמם, חלילה! השם יתברך שורה בתוך בניו, ואם "המה כאדם עברו כרית" (הושע ו, ז), הוסר מהם כל קדושה, והמה ככלי חול יבאו פריצים ויחללוהו. וטיטוס נכנס לקודש הקדשים וזונה עמו ולא ניזוק (גיטין נו, ב), כי הוסר קדושתו. ויותר מזה, הלוחות — "מכתב

אלקים" — גם המה אינם קדושים בעצם רק בשבילכם, וכאשר זנתה כלה בתוך חופתה¹¹ המה נחשבים לנכלי הרש ואין בהם קדושה מצד עצמם, רק בשבילכם שאתם שומרים אותם. סוף דבר: אין שום ענין קדוש בעולם מיוחס לו העבודה והכניעה, ורק השי"ת שמו הוא קדוש במציאותו המחוייבת, ולו נאווה תהילה ועבודה. וכל הקדושות המה מצד ציווי שצוה הבורא לבנות משכן לעשות בו זבחים וקרבנות לשם יתברך בלבד.

Torah and faith are the axioms of the Jewish people. *Eretz Yisrael* and Jerusalem are holy only because the Torah says they are. The entire Torah is equally valid in every time and place, both in and outside of *Eretz Yisrael*, and equally valid for every Jew, the highest of the high, i.e., Moshe, and the lowest of the low. Even Moshe, an agent between Hashem and man, has no special status on a personal level where *mitzvah* observance is concerned. For us to exist the Torah must exist, for Hashem and the Torah are one, and the Torah depends only upon Hashem, the Prime Cause.

Likewise, Moshe cried out, "Am I so holy that in my absence you felt you had to make a Golden Calf? Heaven forbid! I am only a man like you. The Torah does not depend upon me . . . Do not imagine that the Tabernacle and the Temple are holy in and of themselves. Their holiness derives only from Hashem's residing among His children, and if those children break their covenant, the holiness of the Temple and Tabernacle will be removed. They will be like mundane items destroyed by vandals."

Thus, when Titus entered the Temple with a harlot, he was not harmed, for the Temple's holiness had already been lifted. Even the tablets, the work of Hashem, have no holiness in and of themselves. When Hashem's new bride committed adultery during her wedding ceremony, those tablets reverted to mere potsherds. Their holiness derived from the Jewish people's watching over them, and they failed in this. Ultimately, nothing in the world deserves our devotion and submission but Hashem, for only He is inherently holy, and only to Him are praise and service acceptable.

The Tabernacle and Temples are holy only because Hashem decreed them to be so . . . Thus, when Moshe approached the camp and saw the calf and the dancing, he realized the gravity of Israel's error, and conceding to their mood as Aharon had done, he broke the tablets. Moshe wished to show that nothing is Divine or holy besides Hashem. Had Moshe brought down the tablets, the Israelites would have exchanged the Golden Calf for the tablets without their misunderstanding being removed. By shattering them, he made the people realize that they had not reached their goal, faith in Hashem and in His pure Torah. Moshe did a wonderful deed by breaking the tablets and Hashem congratulated him for doing so. The breaking of the tablets was a lesson to the Jewish people in the essence of faith in Hashem.

(7N) (13) RAMBAN

וַיִּקְרָא (ס' קדושים) 14 VAYIKRA

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ:
 אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תְּהִיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ
 וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֶל־תִּפְנּוּ אֶל־הָאֱלִילִים וְאֵלֵהֶי
 מִסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: י

¹ **H**ASHEM spoke to Moses, saying: ² Speak to the entire assembly of the Children of Israel and say to them: You shall be holy, for holy am I, HASHEM, your God. *

³ Every man: Your mother and father shall you revere and My Sabbaths shall you observe -- I am HASHEM, your God. ⁴ Do not turn to the idols, and molten gods shall you not make for yourselves -- I am HASHEM, your God.

שולחן ארוח (15) SHULCHAN ARUCH

רעא העור שנכתבה עליו ושרטוטה ודין

הדין. וכו' סעיפים:

א [א] * אין כותבין ספר תורה על עור
 א) בהמה חיה ועוף ב) הטמאים ב) ולא על עור
 דג אפי' מהור ג) אבל כותבין על עור בהמה חיה
 ד) ועוף הטהורים ואפי' עור נבילות ה) ושריפות
 שלדן א) וצריך שיהו העורות ב) מעוכרין על
 על ידי ישראל ו) לשם ס"ת ג) ג) (ב) (ג) (ד) וישאמר
 בתחילת העיבוד כשמשים אותם לתוך הסוד
 ה) עורות אלו ז) אני מעבדך לשם ג) ספר תורה:

שולחן ארוח (16) SHULCHAN ARUCH

רעד שצריך לכתוב אותה לשמה ודין תיקון

האותיות וזיווגן. וכו' סעיפים:

א א [א] * צריך שיאמר הסיפר כשיתחיל לכתוב
 ספר זה אני כותב א) לשם קדושת ספר תורה
 ב) ומספיק לכל הספר:

שמוס (17) SHMOS

* וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּסַל־לָךְ שְׁנֵי־לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֵׁינִים וְכַתְּבֵתָי
 עַל־הַלַּחַת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלַּחַת הַר־אֲשֵׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ:
 וְהָיָה נִכּוֹן לְבַקֵּר וְעֵלִיתָ בְּבִקְרֵי אֶל־הָרַי סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִּי שָׁם עַל־רֹאשׁ
 הָהָר: וְאִישׁ לֹא יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אֶל־יֶרֶא בְּכָל־הָהָר גַּם־הַצֹּאֵן
 וְהַבְּקָר אֲלֵיךְ עוֹלֵי אֶל־מִוֶּלֶת הָהָר הַהוּא: וַיִּפְּטֹל שְׁנֵי־לַחַת אֲבָנִים
 כְּרֵאשֵׁינִים וַיִּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בְּבִקְרֵי נִיעַל אֶל־הָרַי סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ
 וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים: י

¹ **H**ASHEM said to Moses, "Carve for yourself two stone Tablets* like the first ones, and I shall inscribe on the Tablets the words that were on the first Tablets, which you shattered. ² Be prepared in the morning; ascend Mount Sinai in the morning and stand by Me there on the mountaintop. ³ No man may ascend with you nor may anyone be seen on the entire mountain. Even the flock and the cattle may not graze facing that mountain."

⁴ So he carved out two stone Tablets like the first ones. Moses arose early in the morning and ascended to Mount Sinai, as HASHEM had commanded him, and he took two stone Tablets in his hand.

ראה 18 MIDRASH

אלהיכם ראה שאין לישראל עמידה וחבר נפשו עמהם
 ושבר את הלוחות ואמר להקדוש ברוך הוא הם חטאו
 ואני חטאתי ששברתי הלוחות אם מוחל אתה להם אף לי
 מחל שנאמר (שם לב. לב.) ועתה אם תשא חטאתם כן
 לחטאתי מחל ואם אין אתה מוחל להם אל תמחל לי
 אלא (שם שם. שם) 'מחני נא מספרך אשר כתבת' אמר רבי
 אחא לא זו משם עד שפנה חטיה שלהם שנאמר (שם שם.
 ט) 'ויפן ויגד משה' כיון שפנה חטיה שלהם אמר משה
 הרי הנה לישראל מי שיבקש עליהם אני מי יבקש עלי
 התחיל מצטער על שבור הלוחות ואמר לו הקדוש ברוך
 הוא אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת
 הדברות לבד ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם
 הלכות מדרש ואגדות] הדין הוא דכתיב 'ויגד לך תעלמות
 חכמה כי כפלים לתושיה' ולא עוד אלא שאתה מבשר
 שמחלתי לך על חטיה שלך שנאמר (איוב שם. שם) 'ודע כי
 ישה לך אלוה מעונך'.

(ס' קרח) 19 BAHIDBAR

א ויקח קרח בן יצחק בן קהת בן לוי ונתן ואבירם בני אליאב ואון בן
 ב פלת בני ראובן ונקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים
 ג ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי-שם: ויקהלו על-משה ועל-
 ד אהרן ויאמרו אלהם רב לכם כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם יהוה
 ה ומדוע תנשאו על-קהל יהוה?

¹ Korah son of Izhar son of Kohath son of Levi* separated himself, with Dathan and Abiram, sons of Eliab, and On son of Peleth, the offspring of Reuben. ² They stood before Moses with two hundred and fifty men from the Children of Israel, leaders of the assembly, those summoned for meeting, men of renown. * ³ They gathered together against Moses and against Aaron and said to them, "It is too much for you! For the entire assembly — all of them — are holy and HASHEM is among them; why do you exalt yourselves over the congregation of HASHEM?"*